

KONTAKT

Maria Krüger Torp, chef for DI Turisme og Oplevelser

mkto@di.dk / 26 25 62 30

Henrik Langgaard Lystbæk, chefkonsulent hely@di.dk

Asger Bjerg Pedersen, konsulent asbp@di.dk

JUNI 2022

Turismen er presset: Det danske prisniveau er Nordeuropas højeste

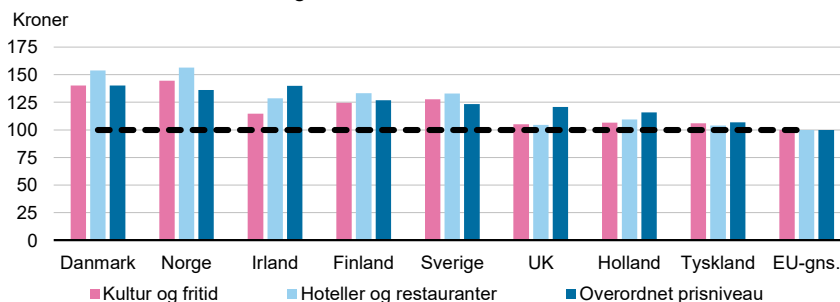
Det danske prisniveau har overhalet det norske som Nordeuropas højeste. Det sker som følge af høje danske omkostninger til arbejdskraft, lav produktivitetsvækst og fald i valutakurser i vores nabolande. Det presser Danmarks konkurrenceevne som turistdestination og stiller krav til både nye investeringer og stærkere rammevilkår.

Det danske prisniveau var i 2020 Europas højeste

I 2020 sneg det overordnede danske prisniveau sig lige akkurat op over det norske og indtog dermed førstepladsen som det højeste i Nordeuropa, når man tager højde for det faktiske forbrug i landet. Det høje omkostningsniveau genspejles i turismebrancherne og svækker Danmarks evne til at tiltrække udenlandske turister.

Det danske prisniveau er Nordeuropas højeste

Prisniveauet på varer og tjenester, der i et gennemsnitligt EU-land ville koste 100 kr. Overordnet og i turismebrancher

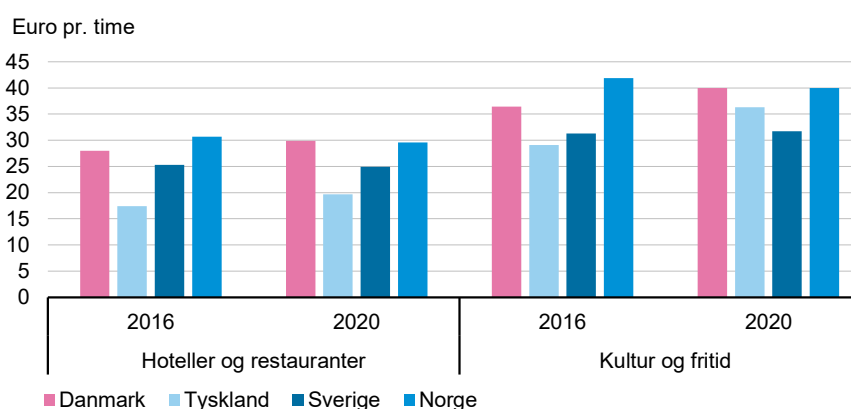
Anm.: *Overordnet prisniveau* er et indeks for husholdningernes samlede forbrugsudgifter. Tallene viser 2020-prisniveauet.
Kilde: Eurostat

I turismeerhvervene overgås det danske prisniveau akkurat af det norske

Hver gang en forbruger i et gennemsnitligt EU-land køber varer eller serviceydelser for 100 kroner, skal man i Danmark bruge 140 kr. for at købe det samme. I Norge skal man bruge 136 kr., mens Schweiz med en pris på 170 kr. er det eneste europæiske land, der overgår Danmark. Og hver gang, man i et gennemsnitligt EU-land bruger 100 kroner på et hotelophold eller restaurantbesøg, skal man bruge 154 kr. i Danmark. I turistbrancher som kultur og fritid samt hoteller og restauranter overgås det danske prisniveau fortsat af Norge, men det danske prisniveau er med afstand det højeste i EU.

Dansk oplevelsesøkonomi har høje omkostninger til arbejdskraft

Omkostninger pr. arbejdstime efter branche

Anm.: Tallene er et *Labour Cost Index*, der inkluderer forsikringsordninger, tilskud o.l.
Kilde: Eurostat

Turismebrancherne har høje omkostninger til arbejdskraft...

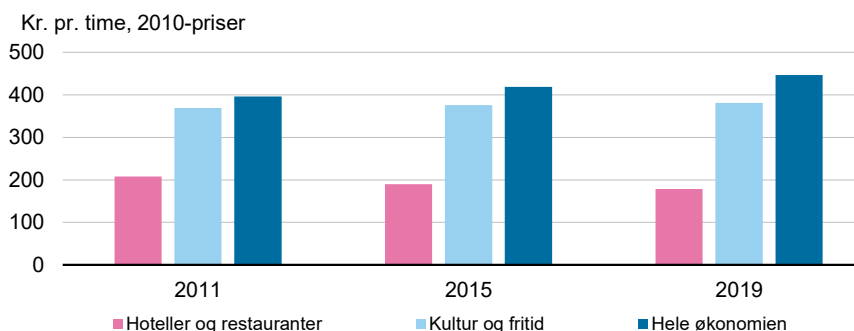
Det høje danske prisniveau er en kombination af flere forhold. Omkostningerne til arbejdskraft er med til at gøre det dyrt at drive virksomhed i turisme- og oplevelseserhvervet i Danmark. Når man medregner alle omkostninger til medarbejdere, bruger danske hoteller og restauranter næsten 50 pct. mere på en times arbejdskraft, end en tysk restaurant eller hotel. Omkostningerne til arbejdskraft er steget i Danmark i perioden fra 2016 til 2020 for både hoteller og restauranter samt kultur og fritid. Målt i danske kroner eller euro er omkostningerne samtidig faldet i Norge, hvilket har bragt det norske omkostningsniveau på niveau med det danske. Sverige har i perioden fastholdt niveauet, imens det er steget i Tyskland.

... og et højt momsniveau bidrager til at presse priserne opad

En anden faktor, der presser det danske prisniveau op i forhold til vores nabolande, er det høje momsniveau i Danmark. Der er desuden variation med vores nabolande, hvorvidt virksomheder kan få fuld eller delvis refusion for hotel- og restaurationsmoms. I Danmark kan virksomheder få 100 pct. momsrefusion for hotelophold men kun 25 pct. momsrefusion for restaurationsydelser. Denne regel er en særlig, dansk undtagelse fra EU's momsdirektiv, som i almindelighed kræver 100 pct. momsrefusion for både hotelophold og restaurationsydelser.

Produktivitetsudviklingen står stille i turismeerhvervene

Bruttoværditilvækst pr. arbejdstime i turismeerhverv

Kilde: Danmarks Statistik og DI-beregninger

Produktivitetsudviklingen i turismebrancherne er svag...

... først og fremmest, fordi brancherne er arbejdskrafttunge...

... men i andre lande er produktiviteten gået frem

Fra 2011 til 2019 voksede timeproduktiviteten, målt ved BVT pr. arbejdstime, i Danmark i gennemsnit med 1,5 pct. om året i økonomien som helhed, mens den i kultur- og fritidsbranchen voksede med 0,4 pct. om året, og i hotel- og restaurantbranchen faldt den med 1,9 pct. om året i gennemsnit.

Det skal dog siges, at andre brancher har væsentligt bedre forudsætninger for at øge produktiviteten end turisme- og oplevelseserhvervet. Det skyldes, at arbejdskraften fylder meget i turisme- og oplevelseserhvervet, og det gør det svært for virksomhederne at effektivisere. Der er grundlæggende tale om et serviceerhverv, hvor det personlige møde med gæsten spiller en stor rolle. Der er dermed grænser for, hvor meget arbejdskraft, man kan spare væk, og hvor hurtigt, man kan få sine medarbejdere til at arbejde¹.

Samlet betyder de høje lønomkostninger og den svage produktivitetsudvikling at de høje danske omkostninger til arbejdskraft kommer til at fylde endnu mere i prisniveauet.

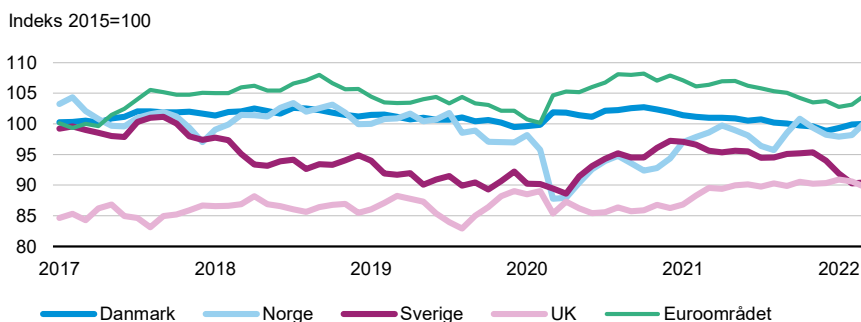
Sammenligninger af produktivitetsvæksten med vores nabolande i Det Nationale Turismeforums *Statusanalyse af turismens udvikling og konkurrenceevne* viser en højere vækst for hotel og restaurantserhvervet i blandt andet Tyskland og Storbritannien². Det indikerer, at der stadig kan være produktivitetsgevinster at hente. Dog kommer Tyskland fra et lavere niveau af digitalisering, hvormed der

¹ Det skal noteres, at der i turismeerhvervene er udfordringer med at måle udviklingen i værdien af produktionen, når der sker kvalitetsforbedringer. Eksempelvis er det vanskeligt at registrere kvalitetsforbedringer på et restaurantbesøg og overføre det til en stigning i produktionsværdien.

² Kilde: Det Nationale Turismeforum, *Statusanalyse af turismens udvikling og konkurrenceevne 2021*.

kan være en catch-up effekt. Investeringsniveauet i erhvervet har været presset de seneste to år som følge af krisen. For at undgå et investeringsefterslæb, der sætter produktiviteten yderligere bagud sammenlignet med vores nabolande, er det afgørende, at der fremover er adgang til tilstrækkelig kapital i turismeerhvervet.

Storbritannien og Skandinavien har nydt godt af lave valutakurser
 Reale effektive valutakurser på de nordeuropæiske turistmarkeder

Anm.: En lav værdi angiver, at valutakursen har været lav set i forhold til landets samhandelspartnere, så det har været billigt at importere varer fra eller rejse i landet.
 Kilde: OECD og Macrobond

Vores nabomarkeder var i 2020 hjulpet af svage valutakurser...

Med til at gøre Danmark til et dyrt rejseland i 2020 er, at kroneturserne i Sverige og især Norge var kraftigt påvirkede af coronapandemien. I 2020 dykkede især den norske krone kraftigt, hvorved det for turister blev relativt billigere at rejse i landet. I Storbritannien, der traditionelt har været et dyrt rejseland, har den effektive pundkurs ligget lavt siden Brexit-afstemningen i 2016 og dermed isoleret set været med til at gøre Storbritannien til et mere attraktivt rejseland.

... hvilket normalt kan påvirke nogle turisters destinationsvalg

I en undersøgelse foretaget af Visit Britain blandt turister til Storbritannien angav især oversøiske turister at være mere tilbøjelige til at besøge landet som følge af den lavere pundkurs³. Også IMF har vist, at antallet af turistankomster er negativt forbundet med styrken af et lands valutakurs relativt til de valutakurser, der dominerer i regionen⁴. Fordi de lave valutakurser indtrådte netop i 2020, må effekten dog vurderes at være begrænset. Turismebevægelserne i 2020, herunder især de oversøiske, var i forvejen underdrejet af coronapandemien.

³ Visit Britain: *Impact of exchange rate on tourism to Britain*
⁴ IMF: *Exchange rate elasticities of international tourism and the role of dominant currency pricing*

Prisniveauet i det danske turismeerhverv presset fra flere sider

Alt i alt er dansk turismes internationale konkurrenceevne presset fra flere vinkler. Det høje danske prisniveau er således sammensat af flere elementer. Skatte- og afgiftsniveauet spiller en rolle, men det samme gør arbejdsgiveres omkostninger til medarbejdere, der kombineres med en lav udvikling i timeproduktiviteten. Begge forhold presser virksomhedernes udgifter op og afspejles derfor i prisniveauet. Endelig er prisniveauet i Danmark også påvirket af valutakurserne, som i 2020 var til blandt andet Norges og Sveriges fordel. Et løft i konkurrenceevnen for turisme- og oplevelseserhvervet skal opnås gennem forbedrede rammevilkår, der reducerer virksomhedernes omkostninger og/eller nye investeringer, der enten kan forbedre produktiviteten eller yderligere løfte kvaliteten i turismeproduktet, så den oplevede kvalitet matcher prisen.

DI's forslag til at styrke turisme- og oplevelseserhvervets konkurrenceevne

1. Etabler investeringsfonden Dansk Turismekapital, der skal løfte private investeringer i turismerelateret overnatningskapacitet uden for de større byer i Danmark.
 2. Normaliser refusion for restaurationsmoms, og styrk vilkårene for at tiltrække konferencer og events til Danmark.
 3. Giv ikke-momspligtige virksomheder (som f.eks. museer, akvarier og zoologiske haver mv.) samme lave elafgift, som pr. 1. januar 2023 vil gælde samtlige momspligtige virksomheder i Danmark.
 4. Opret en innovationspulje målrettet driftsinvesteringer i turisme- og oplevelseserhvervet som eksempelvis grøn omstilling, digitalisering eller udvikling fysiske tiltag, der kan forbedre kundeoplevelsen.
 5. Lemp og på sigt afskaf af kontantreglen, da håndtering af kontanter er forbundet med omfattende ressourcer, som for den enkelte virksomhed ofte ikke står på mål med den mængde kontanter, de modtager fra kunder/gæster.
-